

Обставини справи

Заявниця є громадянкою США. Вона переховувалась упродовж кількох років, оскільки її розшукували Сполучені Штати Америки у зв'язку з вбивством її чоловіка (штат Мічиган).

У 2020 році вона була заарештована в Італії, органи влади США звернулись із запитом про її екстрадицію. Італійські суди запит задовольнили, відхиливши аргумент заявниці про те, що її екстрадиція суперечитиме статті 3 Конвенції, оскільки в разі засудження вона може отримати покарання, передбачене законами штату Мічиган за вбивство першого ступеня у вигляді довічного позбавлення волі без можливості дострокового звільнення. Вона також стверджувала, що повноваження губернатора штату щодо надання їй дострокового звільнення не було достатнім для того, аби усунути ризик, тому що таке повноваження є виключно дискреційним.

Потім заявниця звернулась із скаргою до ЄСПЛ, пославшись на статтю 3 Конвенції та навівши ті самі аргументи.

Згідно з правилом 39 Регламенту ЄСПЛ Суд вказав Уряду Італії, що на період розгляду ним справи заявниця не має бути видана. Згодом посольство США в місті Рим поінформувало органи влади Італії, що прокурор штату Мічиган пообіцяв висунути проти заявниці більш м'які обвинувачення, а саме обвинувачення у вчиненні вбивства другого ступеня. У дипломатичній ноті уточнювалося, що в разі засудження за цим обвинуваченням до заявниці було б застосовано довічне позбавлення волі або будь-який строк на розсуд суду і що в обох випадках заявниця матиме право на дострокове звільнення. Потім ЄСПЛ скасував тимчасовий захід, запроваджений на підставі правила 39, і заявницю було видано.

Велика Палата ЄСПЛ відхилила заяву як явно необґрунтовану: не було реального ризику призначення заявниці непом'якшуваного покарання у вигляді довічного позбавлення волі в разі засудження за обвинуваченнями, висунутими проти неї.

Оцінка Суду

Рішення Великої Палати варте уваги з двох причин. По-перше, ЄСПЛ підтвердив свою позицію, викладену у справі *Harkins and Edwards v. the United Kingdom*, стосовно дипломатичних нот. По-друге, ЄСПЛ посилався на розмежування між матеріальним зобов'язанням та відповідними процесуальними гарантіями, які впливають із статті 3 Конвенції, коли йдеться про покарання у вигляді довічного позбавлення волі в контексті екстрадиції, що відповідає підходу, застосованому у справі *Sanchez-Sanchez v. United Kingdom* [ВП].

ЄСПЛ підтвердив, що дипломатичні ноти містять презумпцію добросовісності і що у справах щодо екстрадиції було б доцільно застосовувати цю презумпцію до

запитуючої держави, яка має тривалу історію поваги до демократії, прав людини та верховенства права й багаторічну історію домовленостей про екстрадицію з іншими Договірними Державами (*Harkins and Edwards v. the United Kingdom* – справа, яка стосується США, що теж виступає запитуючою державою, як і в цій справі). Отже, ЄСПЛ вважав виправданим послатися на те, що тепер заявниці буде пред'явлено обвинувачення, зазначені в дипломатичній ноті та конкретизовані в новому декреті про екстрадицію, ухваленому Міністром юстиції Італії. Надалі, посилаючись на статтю 26 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, ЄСПЛ зауважив, що якщо початкове обвинувачення проти заявниці буде відновлено після її екстрадиції, то це не відповідатиме обов'язку добросовісного виконання договірних зобов'язань. Він також відзначив позицію Уряду Італії щодо того, що відповідно до чинного двостороннього договору США зобов'язувалися поважати його виконання.

ЄСПЛ зазначив, що заявниці загрожує як максимум перспектива довічного позбавлення волі з правом на умовно-дострокове звільнення в разі визнання винною в пред'явленому обвинуваченні, обсяг якого було зменшено. Проте заявниця стверджувала, що таке покарання слід розглядати як «непом'якшуване» в розумінні усталеної практики ЄСПЛ з огляду на роль губернатора штату Мічиган в системі умовно-дострокового звільнення цього штату, яка, за словами заявниці, є вирішальною. ЄСПЛ зауважив, що цей аргумент стосується питання щодо процесуальних гарантій, а не матеріального зобов'язання, яке було суттю стандарту *Вінтера* (див. рішення у справі *Vinter and Others v. the United Kingdom* [ВП]). Однак, як зазначено в рішенні у справі *Sanchez-Sanchez v. United Kingdom* [ВП], наявність процесуальних гарантій для «ув'язнених довічно» у правовій системі запитуючої держави не є обов'язковою умовою дотримання статті 3 Конвенції запитуваною Договірною Державою.

У будь-якому разі, взявши до уваги відповідні положення законодавства, ЄСПЛ не був переконаний у тому, що уявлення заявниці про систему Мічигану було коректним. Як зазначено у Зводі законів Мічигану, умовно-дострокове звільнення ув'язненого здійснюється на розсуд комісії з умовно-дострокового звільнення. Хоча губернатор штату Мічиган справді мав широкі повноваження щодо помилування, він не брав участі в процедурі умовно-дострокового звільнення. Відповідні положення законодавства також не наділяли губернатора повноваженнями скасувати надання ув'язненому умовно-дострокового звільнення. Апеляційне оскарження умовно-дострокового звільнення здійснюється у відповідному окружному суді.

ЄСПЛ надалі знову наголосив, що заявник, який стверджує, що його екстрадиція ставить його під загрозу отримання покарання, яке становитиме нелюдське або таке, що принижує гідність, покарання, несе тягар доведення реальності такого ризику (див. згадане рішення у справі *Sanchez-Sanchez v. United Kingdom* [ВП]). У цій справі заявниця не виконала цього обов'язку.

Висновок

Заяву визнано неприйнятною.

Ухвала в цій справі прийнята Великою Палатою ЄСПЛ 21 вересня 2022 року, оприлюднена 3 листопада 2022 року та є остаточною.